

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **A., s.r.o.**, so sídlom v L., IČO: X., zastúpeného A. s.r.o., so sídlom v K., IČO: X., proti žalovaným **1/ M. G.** a **2/ Ing. K. G.**, obom bývajúcim v L. a zastúpeným Mgr. L. K., advokátom so sídlom v M., o **určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam**, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 5 C 55/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 12. augusta 2014 sp. zn. 5 Co 643/2013, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 12. augusta 2014 sp. zn. 5 Co 643/2013 **z r u š u j e** a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom z 11. októbra 2013 sp. zn. 5 C 55/2013-163 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca proti žalovaným domáhal určenia, že je vlastníkom nehnuteľností zapísaných na liste vlastníctva č. X. pre katastrálne územie O., obec L. M., a to **1/** 2-izbového bytu č. X s príslušenstvom na X. poschodí vo vchode č. X bytového domu súpisného čísla X., postaveného na pozemku parcelného čísla X. a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach vo výške 6375/210655 patriacich k bytu, **2/** 3-izbového bytu č. X s príslušenstvom na X. poschodí vo vchode č. X bytového domu súpisného čísla X., postaveného na pozemku parcelného čísla X. a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach vo výške 7357/210655 patriacich k bytu, **3/** 2-izbového bytu č. X s príslušenstvom na X. poschodí vo vchode č. X bytového domu súpisného čísla X., postaveného na pozemku parcelného čísla X. a spoluvlastníckeho podielu na spoločných častiach a spoločných zariadeniach vo výške 6395/210655 patriacich k bytu, **4/** 3-izbového bytu č. X s príslušenstvom na X. poschodí vo vchode č. X bytového domu súpisného čísla X., postaveného na pozemku parcelného čísla X. a spoluvlastníckeho podielu

na spoločných častiach a spoločných zariadeniach vo výške 7368/210655 patriacich k bytu (ďalej len „nehnutelnosti“). O trovách konania si vyhradil rozhodnúť po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. V odôvodnení uviedol, že žalobca v konaní nepreukázal svoje tvrdenia o neplatnosti kúpnych zmlúv o prevode vlastníctva bytov, na základe ktorých boli žalovaní 1/, 2/ zapísaní v katastri nehnuteľností ako vlastníci sporných nehnuteľností.

Proti tomuto rozsudku podal žalobca odvolanie. Krajský súd v Žiline rozsudkom z 12. augusta 2014 sp. zn. 5 Co 643/2013 rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil s tým, že o trovách odvolacieho konania rozhodne súd prvého stupňa. V odôvodnení uviedol, že podrobne preskúmal všetky odvolacie námietky a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. V celom rozsahu si osvojil dôvody napadnutého rozhodnutia (§ 219 ods. 2 O.s.p.) a v podrobnostiach na ne poukázal.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie s tým, že v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. f/ O.s.p. Namietal, že odvolací súd v odôvodnení rozsudku bližšie nevysvetlil, z akých skutkových zistení vychádzal a akými úvahami sa riadil pri ich právnom posudzovaní, nevyporiadal sa jeho odvolacími námietkami, z ktorého dôvodu je jeho rozhodnutie nepreskúmateľné. Ďalej vyčítal súdom, že odmietli vykonať ním navrhnutý dôkaz – výsluch svedka D. S., ktorého výpoveďou by sa potvrdili skutočnosti v jeho prospech. Navrhol, aby napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a ním potvrdený prvostupňový rozsudok boli zrušené a vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalovaní 1/, 2/ sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnili s rozsudkami prvostupňového a odvolacieho súdu. Podľa ich názoru nie sú dané dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania žalobcu, lebo nedošlo k ním namietanej procesnej vade. Žiadali dovolanie odmietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

1. Dovoláním žalobcu je napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. V zmysle ustanovenia § 238 ods. 1 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. Dovolanie je tiež prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

V prejednávanej veci dovolanie nesmeruje proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ale proti takému potvrdzujúcemu rozsudku, ktorý nemá znaky rozsudku uvedeného v § 238 ods. 3 O.s.p.; najvyšší súd dosiaľ v tejto veci nerozhodoval, preto ani nevyslovil záväzný právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Prípustnosť podaného dovolania preto z § 238 O.s.p. nevyplýva.

2. So zreteľom na ustanovenie § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p., ktoré ukladá dovolaciemu súdu povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, v ktorom došlo k niektorej z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., sa dovolací súd neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný; ak v konaní došlo k niektorej z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie

neprípustné (viď napríklad R 117/1999, R 34/1995 a tiež rozhodnutia najvyššieho súdu uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 38/1998 a č. 23/1998).

Vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až d/ O.s.p. neboli v dovolaní namietané a v dovolacom konaní ich existencia ani nevyšla najavo. Prípustnosť dovolania žalobcu preto z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.

3. Žalobca v dovolaní namieta, že v konaní došlo k procesnej vade v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Odňatím možnosti konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) sa rozumie taký závadný postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie tých procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – viď napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

3.1. Žalobca v dovolaní odvolaciemu súdu vytýka, že jeho rozhodnutie je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné.

Nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu je judikatúrou najvyššieho súdu (R 111/1998) považovaná len za tzv. inú vadu konania, ktorá prípustnosť dovolania nezakladá. Na právnom závere, že nepreskúmateľnosť rozhodnutia nezakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., spočívajú viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (viď napríklad sp. zn. 3 Cdo 249/2008, 3 Cdo 290/2009, 3 Cdo 138/2010, 3 Cdo 49/2011, 3 Cdo 165/2011, 3 Cdo 84/2012, 3 Cdo 49/2013, 3 Cdo 18/2013, ale tiež 1 Cdo 140/2009, 1 Cdo 181/2010, 2 M Cdo 18/2008, 2 Cdo 83/2010, 4 Cdo 310/2009, 5 Cdo 290/2008, 5 Cdo 216/2010, 6 Cdo 25/2012, 7 Cdo 52/2011 a 7 Cdo 109/2011 a 1 ECdo 10/2014).

Správnosť takéhoto nazerania na problematiku nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia a jej dôsledkov potvrdzujú tiež rozhodnutia ústavného súdu o sťažnostiach proti tým rozhodnutiam najvyššieho súdu, ktoré zotrvali na právnych záveroch súladných s R 111/1998 (vid' napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 184/2010, III. ÚS 184/2011, I. ÚS 264/2011, I. ÚS 141/2011, IV. ÚS 481/2011, III. ÚS 148/2012, IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 208/2012, IV. ÚS 90/2013). Dovolací súd osobitne poukazuje na to, že ústavný súd v náleze z 30. januára 2013 sp. zn. III. ÚS 551/2012 konštatoval, že „sa väčšinovým názorom svojich senátov priklonil k tej judikatúre najvyššieho súdu, ktorá prijala záver, že nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., ale len tzv. inú vadu konania podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.“. Ústavný súd v uznesení z 27. marca 2014 sp. zn. IV. ÚS 196/2014 zotrval „na opakovane vyslovenom závere (napr. IV. ÚS 481/2011, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012) o ústavnej udržateľnosti názoru najvyššieho súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 237 písm. f/ O.s.p.“. V uznesení zo 14. januára 2015 sp. zn. III. ÚS 1/2015 ústavný súd konštatoval, že najvyšší súd v súlade so svojou stabilnou „dovolacou“ judikatúrou náležite zdôvodnil, prečo nedostatočné odôvodnenie odvolacieho rozhodnutia nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Postoj najvyššieho súdu v tejto otázke nesignalizuje arbitrárnosť či zjavnú neodôvodnenosť, a to hlavne s ohľadom na povahu dovolacieho konania ako mimoriadneho opravného konania, ktorým sa preskúmava právoplatné rozhodnutie a zasahuje sa ním do nastoleného stavu právnej istoty účastníkov konania.

So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že i keby dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prípadne nepreskúmateľné (dovolací súd sa touto otázkou nezaoberal), nemohlo by to založiť prípustnosť dovolania, lebo nepreskúmateľnosť rozhodnutia súdu nie je vada konania uvedená v § 237 O.s.p.

3.2. Procesnú vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. videl dovolateľ aj v tom, že sudy nevyhoveli všetkým jeho návrhom na vykonanie dôkazov a že vykonané dôkazy nesprávne hodnotili.

Dokazovanie je časť občianskeho súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje i právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok (len) neúplnosť skutkových zistení (vedúcu prípadne k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. (viď R 37/1993).

Obsahom práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy) je umožniť každému bez akejkoľvek diskriminácie reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu vo veci konať a rozhodnúť. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Do práva na spravodlivý proces ale nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (IV. ÚS 252/04), ani právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa rozhodlo v súlade s jeho požiadavkami (I. ÚS 50/04). Do obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí ani právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

Pokiaľ dovolateľ namieta porušenie ustanovení o dokazovaní v súvislosti s postupom odvolacieho súdu, dovolací súd poukazuje na skutočnosť, že odvolací súd vykonáva (opakuje alebo dopĺňa) dokazovanie len v prípadoch uvedených v § 213 ods. 3 až 5 O.s.p., pričom rozhodnutie o potrebe opakovania či doplnenia dokazovania závisí (pri splnení zákonných podmienok) výhradne od jeho úvahy.

Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykoná všetky účastníkom navrhované dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 237

písm. f/ O.s.p., lebo týmto postupom sa účastníkovi neodníma možnosť pred súdom konať (porovnaj R 37/1993 a R 125/1999).

3.3. Dovolací súd, rešpektujúc ustanovenie § 242 ods. 1 O.s.p., dospel k záveru, že i keď tie okolnosti, na ktoré poukázal žalobca, nesvedčia o vade konania v zmysle § 237 O.s.p., predsa len je dôvodné jeho tvrdenie, že k vade takej povahy v konaní pred odvolacím súdom došlo.

Ustanovenie § 214 ods. 2 O.s.p. umožňuje odvolaciemu súdu v prípadoch, na ktoré sa nevzťahuje § 214 ods. 1 O.s.p., rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania. Na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy (len) ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a O.s.p. bez nariadenia pojednávania a je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, c/ ide o konanie vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, d/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem (§ 214 ods. 1 O.s.p.). V ostatných (t.j. v § 214 ods. 1 O.s.p. neuvedených) prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.). Zo spisu vyplýva, že dovolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania v súlade s týmto ustanovením.

Vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia ústneho pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu v lehote najmenej päť dní pred jeho vyhlásením (§ 156 ods. 3 O.s.p.).

O tom, či bol zachovaný postup odvolacieho súdu, ktorý je upravený v § 156 ods. 3 O.s.p., môže dovolací súd usudzovať len z obsahu spisu. Na č.l. 229 spisu je založený písomný pokyn predsedu senátu odvolacieho súdu určený súdnej kancelárii, aby na úradnej tabuli bolo oznámené, že rozsudok v danej veci bude vyhlásený 12. augusta 2014 o 10,20 hod. Tento pokyn bol doručený súdnej kancelárii 5. augusta 2014, ktorá ho realizovala. Na č.l. 230 spisu je založené oznámenie o vyhlásení rozsudku určenom na deň 12. augusta 2014 o 10,20 hod., z ktorého však nevyplýva, kedy bolo vyvesené na úradnej tabuli súdu, a taktiež absentuje údaj, kedy bolo toto oznámenie o vyhlásení rozsudku z úradnej tabule zvesené. V dôsledku uvedeného obsah spisu neumožňuje posúdiť, či bola zachovaná lehota vyplývajúca z § 156 ods. 3 O.s.p. Pokiaľ obsah súdneho spisu dáva (má dávať) hodnoverný obraz o súdnom konaní, je v danom prípade namieste záver, že miesto a čas verejného

vyhlásenia rozsudku neboli riadne oznámené. Uvedeným postupom odvolacieho súdu, ktorý sa priečil § 156 ods. 3 O.s.p., došlo k odňatiu možnosti dovolateľa konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

3.4. Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalobcu (viď čl. 204 spisu) sa písomne vyjadrili žalovaní 18. novembra 2013 (čl. 223 spisu), žalobca ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd mu toto vyjadrenie žalovaných nedoručil.

3.5. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že žalobcovi bola z dôvodov uvedených pod bodmi 3.3 a 3.4. odňatá možnosť pred súdom konať. Dovolanie žalobcu je preto nielen prípustné (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ale aj opodstatnené (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedeného dôvodu napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b O.s.p.).

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 11. júna 2015

JUDr. Daniela S u ě a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková